

INUK

Nisigisaa nuannersooq puigunaatsorlu

En oplevelse for livet

Allat aamma
angerlarsertarput
Alle de andre
havde også hjemve

Eqqaamasassat
amerlasuut
angerlarsernerlu
Lang huskeliste og
hjemve

Niaqornaarsummiit
Aasiannut
Fra Niaqornaarsuk
til Aasiaat

SAMMISAQTEMA

AVALANNEQ AT FLYTTE HJEMMEFRA

áíwú

Inuusuttunut atuagassiaq INUK saqqummersinneqartarpoq PAARISA-mit.

Ungdomsmagasinet INUK udgives af PAARISA

Atuagassiaq ukiumut marloriarluni saqqummersinneqartarpoq. Magasinet udgives 2 gange årligt.

Atuagassiaq imai tigulaariffigineqarsinnaapput sumit tiguneqarnerat erseqqissumik nalunaarlugu. Magasinet indhold kan citeres med tydelig kildeangivelse.

Kontakt INUK attavigineqarsinnaavoq
inuk@gh.gl
tlf.: 34 66 75
Fax: 32 55 05
"INUK", PAARISA, Box 1160, 3900 Nuuk

Ilanngutassiisut * Korrespondenter:
Arne Mølgaard
Marianne Langvardt
Alice Sørensen

Akisussaasoq * Ansvarshavende:
Bodil Karlshøj Poulsen

Aaqqissuisut * Redaktion:
Pauline L. Abelsen, Nukaraq Eugenius, Atuakkiorfik A/S 32 21 22
Sofie Jessen, PAARISA 34 66 75

Iliqqqaasoq ilusilersuisorlu * Layout og tilrettelægning
Nina Spore Kreutzmann, Tegnestuen TITA

Naqinneqarfia * Tryk: Naqitat A/S
Amerlassusai * Oplag: 24.000
ISSN 1603-0737

Pisartagaqarneq * Abonnement:
Kalaallit Nunaanni / Grønland 75 kr.
Nunani Avannarlerni / Norden 95 kr

INUK tullissaani ukiaru saqqummerpat Pinerlutarneq pillugu sammisaqassaagut. Isummanik saqqummiussaqaarusukkuut uunga allassinnaavutit: inuk@gh.gl

I næste nummer af INUK vil temaet være Kriminalitet. Har du lyst til at komme med din mening, kan du skrive til: inuk@gh.gl

Ímai Índhold

- 3 Aallartinneq ajornarnerusarpoq
Starten er sværest
- 4 Eqqaamasassat amerlasuut
angerlarsernerlu
- 6 Langhuskeliste og hjemve
- 8 Allat aamma angerlarsertarput
- 10 Alle de andre havde også hjemve
- 12 Nerineq ajorpunga sininnerlu
ajorlunga
- 14 Jeg spiste og sov ikke
- 16 Niaqornaarsumiit Aasiannut
- 18 Fra Niaqornaarsuk til Aasiaat
- 20 Misigisaq nuannersoq puigunaatsorlu
- 22 En oplevelse for livet
- 24 Eqqaamasassat Huskeliste

Aallartinnerup ajornarnerusarpoq

Maqaasineq, qullilineq angerlarsernerlu. Inuusuttorpassuit avatangiisitik nutaat angajoqqaatik qimallugit atuariartortarnitik taamatut misigisinnaavaat. Taamaattorli inuusuttut efterskolereeraangamik, AFS allalluunniit naamassillugit angerlaraangamik aallartinnerup artornartortai anneruttut ajornartorsiorfiusimasutullu eqqaamaneq ajorpaat. Aallartinnermiuna ajornarnerusartoq.

Piareersimalluarnikkut atuariartorneq ajornannginnerusinnaavoq. Aallannginnermi periarfissat misissorluarnerisigut piffissap sinneranut iluaqutaasinnaaqaq. Piareersarluarsimalluni aallaraanni ammasumillu isiginnittaaseqarluni pissutsit sungiusimasaninngaanniit allaanerunissaannut misigisaqarfiggisamaarlugit, angajoqqaat qimallugit atuariartorneq nunarsuarmi sumiikkaluaraanniluunniit ajornannginnerusinnaavoq. Nutaarluinnarnik avatangiisitaarnermi tapersorteqarneq inuusuttut ingerlalluarnernut peqqutaqqaataasarpog. Angerlarserneq allalluunniit kisimiilluni sakkortuallaalerpata tapersortiginiarneqarsinnaapput angajoqqaat, ilinniartisisut, kammalaatit atuaqatilluunniit.

Starten er sværest

Længsel, tårer og

hjemve. Mange unge kan have oplevet på den måde deres nye omgivelser, når de for første gang er væk fra forældrene. Men når de unge efter efterskole, AFS eller lignende kommer hjem er det sjældent, at de husker hvor hårdt det har været i starten. Det er nemlig altid starten der kan være svær.

Det der kan gøre opholdet nemmere, er forbedelse. At undersøge mulighederne grundigt før man tager afsted, kan rede hele opholdet. Hvis rejsen begynder med en god forberedelse og positiv indstilling på andre vilkår end det man er vant til, kan opholdet uden forældre være nemmere, lige meget hvor man er henne i verden.

At finde støtte, kan også hjælpe mange unge i at klare sig godt, i de nye omgivelser. Det kan være forældre, lærere, venner og klassekammerater der kan støtte én når hjemve eller andet er for hårdt at håndtere alene.

EQQAAMASASSAT AMERLASUU

Eqqaamasassat amerlasoorujussuupput nunanut allanut imaluunniit illoqarfimmut allamut ilinniariarlutit aallartussanngoruit – ilaqtattit ungasissumut qimallugit

- Inuusuttuaraalluni nunamut allamut imaluunniit illoqarfimmut allamut ilinniariartornissaq artornarsinnaavoq. Inuusuttuaqqat ilaat ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinnialertarput, ilaat AFS (aaqq.) ilaallu allarlunnamik suliaqalertarlutik. – Amerlanerillu ilinniariarlutik aallaraangamik aatsaat siullerpaamik ilaqtattit kisimiillutik qimattarpaat. Taamaattumik anaana ataatalu najorunnaaraanni pitsaasusarpoq ulluinnarni atugassat pinngitsoorneqarsinnaanngitsut assigiinngitsut tamaasa eqqaamasimanissaat – soorlu kigutigissaatit, atuagaasivik allarpasuillu.

Taama oqarpoq Ane Sofie Uldum, ilinniartunut siunnersortit aamma Piareersarfimmi Qeqertarsuarmiittumi aqutsisoq. Taassuma inuusuttorpassuit siullermeerlutik ilaqtattit illoqarfimmi-lu sungiusimasatik qimallugit avatangiisinik nutaarlunnamik, pissangarnartunik nalorninartulinnillu taarsiisussat siunnersortarsimavai. Siunnersuutigisartagaasa ilaat tassaasarput ullaakkut nammineq makitalernissaat, nammineq igasalernissaat aammalu (nammineq piumasutsiminnik) ilinnigassalerisalernissaat ilaallu ilanngullugit.

Eqqaamasassat amerlasuut angerlarsernerlu

- Ilinniartunut siunnersortit suliasaraarput inuusuttut angerlarsimaffitsik qimallugu ilinniariarlutik aallannginneranni piareersarluarsimanissaat. Assersuutigalugu eqqaamasassat amerlasoorparujussuit allattortarpagut aallarnik nassatassaat. Pisariaqarsinnaasarpoq ulluinnarni eqqarsaatigineq ajoraluakkat nassarnissaat soorlu cykkilit, tammaarsimaarnissamut sinngup puua, kummit, oqorutit allarpasuillu, Ane Sofie Uldum oqarpoq.

Kisianni aamma pingaaruteqarluninarpoq nammineq aallarnissamut piareersimalluni misigisimanissaq.

- Nunarsuup illua'tungaanut ilinniariarluni aallassagaanni imaluunniit illoqarfimmut allamut ilinniariassagaanni pingaaruteqarluninarpoq inuusuttut nammineq piareersimanissaat. Taamaattumik oqaloqatigilluartarpugut ornitassaminni suut unamilligassat naapinneqarsinnaasut piareersimafigineqassanersut aammalu ajornartorsiuteqalissagaluarunik qanoq ilillutik tamakku pitsaernerpaamik qaangernarsinnaaneraat eqqartortarpagut. Inuusuttut namminneerlutik qanoq iliusanerlutik nalungikkunikku, taava assersuutigalugu angerlarsernermik pissuteqarlutik maanaanaq angerlarnissaat minnerulissaq.

Aallarnissartik qunugaat

Ane Sofie Uldum oqarpoq, Qeqertarsuarmi inuusuttuaqqat amerlasuut meeqqat atuarfianniik naammassigaangamik ingerlaannaq ilinniakkamik aallartitseqqinneq ajortut.

- Ukiuni kingullerni inuusuttuaqqat amerliartuinnartut meeqqat atuarfianniik naammassigaangamik, ilinniakkamik aallartitsinnatik angajoqqaaminni angerlarsimaannartalersimapput. Tamanna pissuteqartarpoq inuusuttuaqqat ilinniakkamik aallartitsinissaminnut, taamaalillutillu angajoqqaamik qimannissaannut, piareersimaneq ajornerat – immaqaluunniit eqqornerusumik oqaatigalugu, angerlarsimaffimmik qimannissaa qunugisarpaat, isumaqarpungalu tamanna aamma qanoq perorsarneqarsimanermik pissuteqartarpoq.

- Tamanna soorunami inuusuttuaqqat kingusin-

TANGERLAR SERNERLU

Allattoq assiliisorlu: Arne Mølgaard

nerujussuakkt ilinniakkaminnik aallartitsisarnerannik kinguneqartarpoq. Taamaattumik sivisuumik atuarsimangikkunik pisariaqalersinnaavoq ilinniagaqalinnginnerminni piginnaasaat qaffassarniarlugit Piareersarfimmi ukioq ataaseq piareersaqaartariaqar-nissaat.

Kisianni kingusissukkt imaluunniit ingerlaan-

naq ilinniakkamik aallartitsissagaluaaraanniluunniit, pinngitsoorneqarsinnaanngilaq ilinniartunut siunnersortip allaffianukaqqaarnissaq eqqaamasassallu allattorlugit, aammalu ilaqqat qaniginerpaasat qimallugit ilinniariarnermi unamilligassat suut naapitassaanersut oqaloqati-giissutigalugit – taama Ane Sofie Uldum nag-gasiivoq.

LANG HUSKELISTE OG HJEMVE

Huskelisten bliver hurtigt meget lang, når du skal til udlandet eller til en anden by for at studere – langt væk fra familien

- Det kan være lidt hårdt for en teenager, at tage ud til den store verden eller til en anden by for at gå i skole. Nogen starter på G.U og nogen tager på AFS-ophold og nogen noget helt andet – men for det flestes vedkommende betyder det, at de for første gang kommer væk fra familien. Og når far og mor ikke er i nærheden længere er det godt, at man har husket at tage alt med, hvad man har behov for til dagligdagen – lige fra tandbørsten til skoletasken og meget meget mere. Det siger Ane Sofie Uldum, der er centerleder og studievejleder i Piareersarfik i Qeqertarsuaq. Hun har nemlig rådgivet mange unge, der for første gang skal væk fra deres familie og by og skal udskifte de vante omgivelser med helt nye spændende og ukendte omgivelser – hvor de blandt andet skal lære, at stå selv op om morgenen, selv lave mad og lave lektier (frivilligt!) o.s.v.

Lang huskeliste og hjemve

- Vores opgave som studievejledere er, at ruste de unge op, før de forlader deres familie. Vi laver for eksempel en lang huskeliste af de ting, de skal tage med til deres rejse. Det kan være nødvendigt, at tage de ting med som man ellers ikke går rundt og tænker over til dagligt, som for eksempel cykel, sovepose til lejrture, gummistøvler, sengetøj og meget mere, siger Ane Sofie Uldum.

Men det er også ligeså vigtigt, at man selv føler, om man er klar til at rejse alene.

- Det er lige meget, om de skal til anden side af verdenen eller til nabobyen, så skal de kunne

klare den psykiske pres. Vi taler derfor meget sammen om, hvilke udfordringer der ligger og venter dem og hvordan de kan takle situationen, hvis problemerne skulle dukke op. Hvis de ved, hvordan de skal klare sig, så er chancen for at de kommer hjem i utide, når de for eksempel får hjemve, meget mindre, siger hun.

Flere og flere tør ikke

Ane Sofie Uldum siger, at mange unge fra Qeqertarsuaq ikke starter på en uddannelse, efter de er blevet færdige med folkeskolen.

- I de seneste år har flere og flere unge valgt, at blive hjemme hos forældrene efter de er blevet færdige i folkeskolen. Det skyldes, at de unge ikke føler sig klar til, at starte på en uddannelse og dermed forlade deres forældre – eller rettere sagt, mange af dem tør ikke at forlade deres hjem. Jeg tror, at det kan skyldes opdragelsen.

- Det betyder selvfølgelig, at mange af de unge starter på en uddannelse meget sent. Og hvis de ikke har gået i skole i et stykke tid, kan det derfor være nødvendigt, at de må genopfriske deres faglige kundskaber på det lokale Piareersarfik i et helt år, siger hun.

- Men uanset om man starter sent eller ej, så må alle unge en tur forbi studievejlederens kontor og gennemgå en huskeliste og tale om de udfordringer de kommer til at møde, når de forlader deres nærmeste familie, slutter Ane Sofie Uldum.

AFS uannga naalisagaavoq: American Field Service.
AFS pillugu paasissutissat uani atuarneqarsinnaapput:
www.afs.dk
AFS er en forkortelse: American Field Service.
Du kan finde oplysninger om AFS i www.afs.dk

Avannaani, Qeqqani Kujataanilu Ilinniarnertuunngorni- arfiit kolligiami assingiingajannik malittarisassaqrput:

1. Ineqatinut ataqqinninneq
2. Ulluinnarni unnukut 23.00 kolligiami ineqartut
eqqissereersimassapput.
3. Kolligiami imigassartorneq, ikiaroorntoq aannga-
jaarniutillu allat inerteqqutaalluinnarput
4. Saklut suulluunniit ineeqqaneeqqusaanngillat.
5. Arlaleriarluni malittarisassanik unioqqutitsinerit
kolligiamit anisitaanermik kinguneqarsinnaapput
6. Ingerlaannaartumik makku kolligiamit anisitaassutigi-
neqarsinnaapput:
 - Nakuusernerit, siorasaarinerit aamma sulisunut
ineqatinullu aallerinartorsiortitsinerit
 - Hashimik aangajaarniutinilluunniit allanik atuineq
 - Immikkut akuerineqarani aallaasinik tigungmiaqarneq
 - Aserorterineq tillinniarnertuunniit

GU i Aasiaat, Nuuk og Qaqortoq har næsten de samme regler:

1. Man skal tage hensyn til andre beboere
2. I hverdage skal der være ro på kollegiet kl. 23.00
3. Det er forbudt at indtage alkohol, hash og andre
euforiserende stoffer
4. Våben må ikke findes på værelserne
5. Alvorlige eller gentagne overtrædelser af ordensregler
medfører bortvisning fra kollegierne
6. Nedenstående fører til øjeblikkelig bortvisning:
 - Vold og trusler om vold samt truende adfærd mod
personalet eller andre på kollegiet
 - Besiddelse eller brug af hash og andre narkotiske stof-
fer
 - Besiddelse af skydevåben uden særlig tilladelse
 - Groft hærværk eller tyveri

Paasissutissat amerlanerit ukunani takusinnaavatit / Flere informationer:

www.gu-aasiaat.gl
www.gu-nuuk.gl
www.gusyd.gl

Nunanut allanut illoqarfimmulluunniit allamut ilinniariassagaanni pisariaqarpoq:

- Qiimasuuneq
- Ammasuuneq
- Naammagittartuuneq
- Nammineersinnaaneq
- Tunniutiinnajasuunnginneq
- Allamiut inooriaasiannik misileerusunneq
- Naleqqussarsinnaassuseqarneq
- Atuarfimmi malinnaasinnaaneq

Nassatassat pingaarutillit:

- Atisat nunamut ornitassamut naleqqut-
tut (assersuutigalugu kiappa imaluunniit
nillerpa?)
- Atuarfimmi atortussat
- Visa Electron
- Pas

Når man skal til udlandet eller til en anden by for at gå i skole er det vigtigt, at man:

- Er en glad person
- Er åben
- Er tålmodig
- Er selvstændig
- Er udholdende
- Har lyst til, at prøve en ny livsform
- Har tilpasningsevne
- Kan følge med i skolen

Vigtige ting, at tage med:

- Tøj der passer til miljøet (f.eks. er det koldt
eller varmt?)
- Skoleartikler
- Visa Electron
- Pas

Angajoqqaatit attaveqarfiginiarukkat makku atorsinnaavaavatit:

Du kan have kontakt med dine forældre via:

Messenger

E-mail

Internet

Mobil (sms)

ALLAT AAMMA ANGERLARSERTARPUT

- Tappavaniinnerit atorluassavat. Ukioq ingerlapallattarpoq, Natalia Danmarkimi efterskolerialermat ikinngutaata oqaappaa. Maanna Nataliap Aasianni ilinniarnertuunngorniarfiliarnissaa tullinnguuppoq.

- Ikinngutima oqarfigaanga tappavaniinnera atorlu-assagiga, tassangaannaq qaangiutpallattarpoq, maqaasilissagigalu!

18-inik ukiulik Natalia Møller 2006-ip aasaani ila-quttanilu Danmarkimut aasaanerani ferialeramik piareersimalluarpoq. Ilaquttanili nunatsinnut utiler-mata Rebild Efterskolemut atuariatortussaavoq. Pilersaarut eqquuppoq.

- Aallaqqaammulli angerlarseqaanga. Qiaatigalu-nga sianerama oqarpunga angerlarusullunga. (Na-talia qungujorujussuarpoq). Eqqumiillunilu tupin-narpoq, tappavaniinnerami nuannareqaara. Nuannarlungalu nikallungasarpunga. Nuannaarneru-sarpunga, nutaallu tamarmik pissanganaqaat, ilaannili aliatsannerujussuaq takkuteriasaartarpoq, taamaalillunga nuannaarunnaartarpunga angerlar-silerlungalu.

Nataliap angunni ukiakkut 50-iliimmat aliasoqaaq.

- Artornarpoq ilisimallugu ilakka tamarmik ka-terisimaartut uanga ilaginanga.

Aamma nammineq 18-iliigami.

- Ilaquttakka ilagerusukkaluaqaakka, eqqarsarpu-ngali kammalaatikka atuarfimmilu nivissat ikinngu-tikka qanoq nuannaritigalugit, qujallungalu atuar-fimmi ikinngutivissuaqarama, oqarpoq.

Natalia isumaqarpoq tikiinnarluni ammasuusimani-ni peqcutigalugu ingerlalluarsimalluni.

- Pissarsiffigerusullugu isummersimavunga. Ikin-ngutimami aamma ilimasaareerpaanga tassan-gaannaq qaangiutpallassasoq. Ukioq ataaseq ki-ngumut qiviaranni sukkasoorujussuarmik inger-lasimavoq!

Aammali ilakka tamarmik angerlasertarput. Aam-ma qallunaat. Kikkut tamarmik imminnut ilisarisi-

manngillat. Taamaalilluta immitsinnut naapittarpu-gut. Arlaatigut tamatta kiserliorpugut, taamaam-mat ikioqatigiittariaqarluta.

Aallassaatik

Nataliap Danmarkimi efterskolernissani nammi-neerluni isumassarsiarinngilaa.

- Angajoqqaamaana!

- Nataliap qallunaatut ilinniarnissaa kissaatigaarput ilinniagaqarniassammat, arnaa Sofie Marie Møller oqarpoq. Taamaammat Nataliap 14-15-inilli ukio-qarluni aallarnissani piareersimaffigereerpaa.

Ilaqutariinni maqaasineq Danmarkip nunattalu akor-nanni uteqattaarpoq, Nataliali arnaata Messenger'-imik attavilersippaa – Nataliallu attaveqarneq ator-luarppaa. Nataliap arnaa Sisimiut Offset Trykkerimi typografiuvoq.

- Attaveqaat ammatittuarpara, Natalialu msn'imik nassiussigaangat akissallugu piareersimasarpu-nga. Iluqutaaqaaq, Sofie Marie oqarpoq.

Nataliap oqaatsit ajornartorsiutiginngilai. Anner-tunngitsumik.

- Aallarnissara sioqqutingaatsiarlugu angajoqqa-a qallunaatut oqaluuttarpaannga. Angajoqqaak-ka tamarmik qallunaatut oqallorissuupput, sivitsun-gitsorlu oqaatsit sungiusimalerlugit misigaanga.

Natalia efterskolereerluni ingerlaqqinnissaminut piareerpoq. 2007-ip aasaanit aappaagu aasamut atuannikkallaruni Sisimiuneereeruni, pigisani poortoriarlugit Aasiannut aallassaaq, ukiut tullit-tut pingasut ilinniarnertuunngorniarfimiissalluni. Pilersaarutigaa soraarummeereeruni AFS aqqu-tigalugu Australialiassalluni. ●

Ilinniarnissamut aningaasaliineq

Nataliap kisimi ilaqtutani maqaasinngilai. Inuulluaqqusineq artornaqaaq. Kingorna Nataliap aqqaluua Qulutaq oqarpoq, biili taseqqersimasooq – taama qiasimatigaaq.

- Aatsaat taama qiatigigunarpunga, Nataliap arnaa Sofie Marie qungujuppoq.

Ilaqtariit inuunermi sulii allannguisussaapput. "Aqqu" Danmarkimut efterskoleriarpooq.

- Angerlarama aqqalora aallarpoq. Maanna angerlarsimallunga aallarsimasooq maqaasisussanngorpara. Maanna qitornatuangorpunga nukatsitaallunga, Natalia qungujuppoq.

Ukiuni marlunni qitornat marluk efterskolemiinnerat aningaasatigut artukkiingaatsiartarpoq:

- Akiligassaaq qanoq isertitaqartiginermut naleqqussagaasarpoq. Pisortat akiligassatik akilereermatigut Nataliap efterskolernera qaammammut 1576 kroneqarpoq, saniatigut sapaatip akunneranut kaasarfimmiussai 400 kronit.

- Aqqaluuaata Silkeborgimi efterskolernera qaammammut 2000 kronit sinnilaarlugit akeqarpoq, saniatigut sapaatip akunneranut kaasarfimmiussai 400 kronit. Tamakku saniatigut Østrigimi ukiuunerani feriarinnissaa 2300 kroneqarpoq, ukiaanerani Londonimi atuangiffeqarnini nammineq ileqqaarluni akilerpaa, Sofie Marie oqarpoq.

Investering i uddannelse

Det var ikke kun Natalia, der savnede sin familie. Det var svært at sige farvel. Bagefter sagde Natalias lillebror Qulutaq, at der lå en hel sø i bilen – så meget havde hun grædt.

- Jeg tror aldrig, jeg har grædt så mange tårer, smiler Natalias mor Sofie Marie.

Familien er stadig i en ny livssituation. Denne gang er det "lillebrors" tur til et efterskoleophold i Danmark.

- Så da jeg kom hjem tog min bror af sted. Nu er det min tur til at være hjemme og savne ham, der er ude. Nu er det min tur til at være enebarn og blive forkælet, smiler Natalia.

At have to børn på efterskole i to år kræver, at man har en god økonomi:

- Udgiften afhænger af, hvor meget man tjener. Når det offentlige har betalt deres, så kostede Natalias efterskoleophold 1576 kroner om måneden, plus 400 kroner i lommepege om ugen.

- Lillebrors ophold på efterskolen i Silkeborg koster lidt over 2000 kroner om måneden samt 400 kroner i lommepege om ugen. Dertil kommer en vinterferie i Østrig, der koster 2300 kroner, og en efterårsferie i London, som han selv sparede sammen til, fortæller Sofie Marie.

Natalia sms aamma msn aqutugalugit anaanani attavigikulaarpaa.

Natalia havde tit kontakt til sin mor via sms og msn.

Natalia arnilu Sofie Marie qimassinnaangillat, maannakuugallartooq ...

Natalia og hendes mor Sofie Marie er uadskillelige, så længe det varer...

Soortu qalatsip inalugarnartaa

Natalia arnanilu Sofie Marie maanna qimassinnaangitsutut misigaat. Tamarmik "nammineersinnaaneq ilinniarpaat", paniammi kisimi kaanngartussaangilaq. Aamma angajoqqaavi.

Danmarkimiinneranilu tappavani allaveqaataasumik ikiorluarneqarsimapput.

Natalia aallaqqanermi Sofie Mariep illua Himmerlandimiitooq sapaatit akunnerisa naanerini arnarsiaasarpooq. Silkeborgimiilli Himmerlandimut ungasippallaarpooq, maannalu Sofie Mariep suleqatigisimasaa Ry'mi Silkeborgip ungasinngitsuani najugaqartooq sapaatit akunnerisa naanerini angutisiaasarpooq.

Kikkut tamarmik qallunaanut attaveqarnissamut iluatsitsisangillat. Taamaammat Sofie Marie aamma Nataliap siunnersuutigaat Aalborgimi, Århusimi, Odense-mi aamma Københavni Kalaallit Illuutaat kalaallit inuusuttut Danmarkimi efterskolertut ilaqutariinnut attaveqarfeqarnissaannik neqerooruteqassasut.

- Ilaqutariinnik ajunngitsunik tulluuartunillu nassaaruminaappooq. Aallaqqasumut toqqissisimanangilaq. Aammali ilaqutariinnut nunatsinniittunut toqqissimanarlunilu pitsaavoq, anaanaq panillu oqarput.

En slags navlestreng

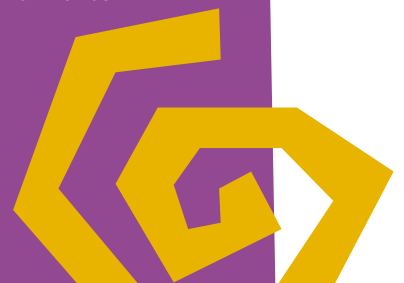
Natalia og hendes mor Sofie Marie føler sig for øjeblikket uadskillige. Begge har "lært at stå på egne ben", for det er ikke kun datteren, der skal frigøre sig. Men også forældrene.

I den proces havde familien god hjælp af kontakten i Danmark.

Da Natalia var af sted, var en kusine til Sofie Marie i Himmerland weekend-mor. Men der er for langt til Himmerland fra Silkeborg, så denne gang er en tidligere kollega til Sofie Marie weekend-far som bor i Ry, ikke langt fra Silkeborg.

Ikke alle er så heldige at have danske kontakter. Derfor foreslår Sofie Marie og Natalia, at Grønlænderhusene i Aalborg, Århus, Odense og København tilbyder kontaktfamilier til unge grønlændere, der er på efterskole i Danmark.

- Det kan nemlig være svært at finde en god og vel-egnet familie. Det er ikke kun betryggende for den, der er ude. Det er også trygt og godt for familien derhjemme, siger mor og datter.

ALLE DE ANDRE HAVDE OGSÅ HJEMVE

- Husk nu at nyde det, mens du er der. Et år går hurtigt, rådede en veninde Natalia, da hun forberedte sig til efterskole i Danmark. Nu venter Natalia på at komme på gymnasiet i Aasiaat

Tekst og foto: Marianne Langvardt

En af veninderne sagde til mig, at jeg skulle sørge for at nyde det, mens jeg var der, for pludselig ville det være slut, og så ville jeg komme til at savne det!

18-årige Natalia Møller var godt forberedt, da hun i sommeren 2006 tog til Danmark med sin familie på sommerferie. Men da familien tog hjem til Grønland igen, skulle hun blive på Rebild Efterskole. Planen holdt.

- Men jeg havde skrækkelig hjemve i begyndelsen. Jeg ringede hjem og græd og sagde, at jeg ville hjem igen. (Natalia smiler stort). Det var noget underligt noget, for jeg var også helt vildt glad for at være der. Så jeg var både glad og ked af det. Mest glad, og alt det nye var vildt spændende, men så kunne den der knugende fornemmelse pludselig brede sig, og så blev jeg ked af det og fik hjemve.

Da Natalias far fyldte 50 år i efteråret var hun virkelig ked af det.

- Svært at vide, at de alle sammen var samlet uden mig.

Og da hun selv fyldte 18 år.

- Jeg ville rigtig gerne have haft min familie hos mig, men så tænkte jeg på, hvor glad jeg også var for kammeraterne og veninderne på skolen, og at jeg var heldig, at jeg havde nogle rigtig gode venner på skolen, siger hun.

At det gik så godt, tror Natalia selv skyldes, at hun var åben, da hun kom.

- Jeg var virkelig indstillet på, at få noget ud af det. Min gode veninde havde jo forberedt mig på, at det pludselig ville være slut. Når man kikker sig tilbage efter et år, så er det bare gået hurtigt!

Og så var der det, at alle de andre også havde

hjemve. Også danskerne. Ingen kendte hinanden. Det var sådan man fandt sammen. Alle var ensomme på en måde, så man var nødt til at hjælpe hinanden.

Af sted med dig

Det var ikke Natalia selv, der havde fundet på, at hun skulle på efterskole i Danmark.

- Det var mine forældre!

- Vi ville have, at Natalia skulle lære dansk, så hun kan få sig en uddannelse, siger hendes mor, Sofie Marie Møller. Så allerede da Natalia var 14-15 år var vi indstillet på, at hun skulle af sted.

Savnet mellem familiemedlemmerne blafrede af sted mellem Danmark og Grønland, men Natalias mor fik oprettet en Messenger – det sørgede Natalia for, så forbindelsen var varm. Natalias mor er typograf på Sisimiut Offset Trykkeri.

- Så jeg var hele tiden på, og klar til at svare Natalia, når msn'en poppede op. Det var en stor hjælp, siger Sofie Marie.

Natalia havde ikke problemer med sproget. Ikke store i hvert fald.

- Mine forældre talte dansk til mig i lang tid inden jeg skulle af sted. Mine forældre er begge dygtige til dansk, og der gik ikke lang tid, før jeg følte mig tryk sprogligt.

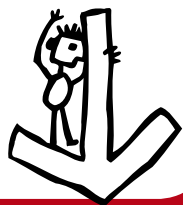
Efter efterskolen er Natalia helt klar til at fortsætte ud i verden. Efter en pause i Sisimiut fra sommeren 2007 til næste sommer, pakker hun igen sine ejendele, og drager til Aasiaat, hvor hun skal på gymnasiet de næste tre år. Derefter er der planer om en tur til Australien med AFS. ●

Kalaallisut: Peter Frederik Rosing · Allattoq assiliisorlu: Marianne Langvardt

NERISSANANGALU SININNEQ AJORPUNGA

Kaaka massakktut 18-inik ukioqartoq Danmarkimi marloriarluni ukiup affakkaarlugit efterskolemiittarnermini misigisapiloqartareerluni nunatsinnut angerlaqqikkami aatsaat eqqisseqqissimalluni oqaluttuarpoq

KAAGA LYNGE LARSEN 18-INIK UKIULIK

Angajoqqaassi ilinniartitsisussilu
siunnersuutaannut
naalaarluartarritsi!

DOLCE & GABBANA

Kaaka angisuunik anguniagaqartuuvoq siunnerfigisani aalajangiuttarlugu – atuarfimmi pikkorisuuvoq – toqqarniakani nalornissutiginagit. Angajoqqaani ajunngitsut asannittullu tapersersortigai. Kaaka Lynge Larsen (massakut 18-inik ukioqartoq) 2006-imi aggusti tikillugu inuunermini ilungersornartunik ajornartorsiortarsimangilaq. Kisianni ukiup affakkaarlugit marloriarluni efterskolemiit taraluarluni iluatsitsinngitsoortarneq niuarsiaq-qap nukissaqarfiginagulu sianiuatimigut artorpaa. Kaakap inuunermini atugarliornerpaaffini nammineq pisuussutigisamisut isigisani tamaallu akissusaaffigiumasani oqaluttuarigamiuk isai immatsertuinnaapput.

Qallunaatulli qallunaatut oqalloritsiginissaq

Angajoqqaama ilinniartitsisumalu oqaasii naalaanarsimasariaqaraluarpakka. Tamarmik Aasianni ilinniarnertuunngorniarfimmukaqqugaluarpaannga. Ilami tiguneqareeraluarpunga, kisianniliuna tassa isumaqarama qallunaatut oqalunneq qallunaatulli ilikkartigisariaqariga (taamaangajalluinnarporlu, aaqq.). Isumaqaraluarama meeqqat atuarfianni naggasiutaasumik misilitsinnermi qallunaatoornermut karakterera pitsaavallaarnavianngitsoq, kisianni 11-rpunga, ajugaasimaarnini isertorpiarsinnaanagu oqarpoq.

Taamaakkaluartoq qamani nipip sunnernerisaraa Rantzausminde Efterskolemut aallaqqullugu, tasanili pissutsit atuartitsinerlu Kaakap naatsorsuutigisaanut naapertuutinngivipput.

Naatsorsuutigaluarakku nutaanik ilikkagaqasallunga. Kisianni taamaattoqanngivippoq. Tassani atuartunit pikkorinneruvunga. Matematikimut oqaatsinullu tunngasunik taakkunannga ilisimasagarneruvunga, taamaammallu sivitsunngitsoq avaangusulerpunga. Atuaqatima amerlanersaat uannut ajunngitsuupput, ataasiakkaalli 'fucking grønlanderimik' taagorlunga kalaaliuninik akerartortarpaannga, Kaaka oqaluttuarpoq.

Kaaka ilinniartitsisunut "unnerlukkiartunngilaq". Taamaaliornisanimi ersigaa. Imaassinnaamat suli ajornerusumik nalaaqarluni. Qaammatit marlungoraluartullu taamaatiinnarpoq.

Sinnattupalaat

Ikinngutaa Kerteminde Efterskolemi atuarsimavoq atuarfillu nersualaarlugu.

Anaanaama ikiorlunga tassani inissarsivaanga, aammalumi taanna pitsaanoqaaq. Kisianni ajorteriivinnikuuvunga. Ullut arfineq-marluk ingerlanerinnaanni 5 kg-nik oqilivunga. Nerineq ajorpunga, unnuakkullu assut sinnattupiluttarlunga. Sunali peqqutaanersoq paasilluanngilara, tassami atuaqatikka ajunngikkaluarput, aamma oqaatsigut ajornartorsiuteqanngilanga.

Unnuakkulli oqimangertarpunga sinnattoralugu anaanaga assut ajortumik nalaataqartussaasoq, taamaammallu aamma iluamik sininneq ajorlunga. Naggataatigut kiisa sapilivippunga. Kisianni angerlarnissara qinnutiginianngilara. Isumaqarpungami taamaaliornissara tulluassanngitsoq.

Kaakalli arnaa kiisa isumaalulivippoq.

Angerlarusuppit, Kaaka aperaa, taannalu iluaallatsitseqaaq, tamannalu assut qujarullugu akueralugu. Ukiup sinnera Uummannamiippoq aatami biiliutilittut suliffiutaani ikiuuttarluni, aasarmallu Sisimiuni angajoqqaaminut uteqqippoq. Kaaka massakut HTX-imi ukioq siulleq atuarpoq assullu nunannaarluni.

Suli ilerasuttuarpoq

- Kisianni ikerinnakkut uninnera suli ilerasuutigisarpaara. Angajoqqaannut aamma Kerteminde Efterskolemi ilinniartitsisut ilaannut.

Kaaka ilerasukkunnaaqullugu angajoqqaavisa oqarfigisimavaat.

Aammalumi HTX-imi atuarnermi ingerlaneramik nuannarininnerata tamanna aanngartikkiartuinarpaa. Nakorsanngorniarusuppoq. Qularinngilaa ukiut marluk sinnilaarlugit qaangiuppata Århusimi universitetimi ilinnialeruni iluatsitsiumaarluni. Tamannali nallertinnagu Spaniami AFS-erusuppoq. - Spaniamiunukua oqaasii tusarnersut, Kaaka taamak isumaqarpoq.

Oqaatigiumasani matuma inuusuttunut allanut anngunnissaa Kaakap kissaatigaa: Angajoqqaassi ilinniartitsisussilu siunnersuutaannut naalaarlutaritsi!

JEG SPISTE

Nu 18-årige Kaaka fortæller om sit livs mareridt, da hun efter to efterskoleophold i Danmark på et halvt år, atter tog hjem til Grønland og faldt til ro

**18-ÅRIGE
KAAKA
LYNGE-LARSEN**

- Lyt efter, hvad jeres
forældre og lærer
råder jer til!

OG SOV IKKE

Kaaka er ambitiøs og målrettet – dygtig i skolen – sikker på sine valg. Bag hende står søde og kærlige forældre, der bakker hende op.

Indtil august 2006 havde Kaaka Lynge-Larsen (nu 18 år) ikke oplevet alvorlig modgang i sit liv.

Men to mislykkede efterskoleophold på et halvt år, var mere end en pige havde både fysik og mentalitet til at klare.

Kaakas brune øjne er fugtige, mens hun fortæller om sit livs hidtil største krise, som hun selv føler sig skyld i, og som hun påtager sig hele ansvaret for.

Dansk som en dansker

- Jeg kunne bare have hørt efter, hvad mine forældre og min lærer sagde. Begge parter rådede mig til at tage på gymnasiet i Aasiaat. Jeg var oven i købet blevet optaget, men jeg bildte mig ind, at jeg for en hver pris ville lære at tale dansk som en dansker (og det gør hun næsten, red.). Jeg troede ikke, at min danskkarakter til folkeskolens afgangsprøve ville blive særlig god, men jeg fik 11, siger hun med slet skjult stolthed.

Alligevel pressede en stemme hende til at tage af sted til Rantzausminde Efterskole, hvor både tonen og undervisningen slet ikke levede op til, hvad Kaaka havde forventet.

- Jeg havde forventet at lære noget nyt. Men det skete slet ikke. Jeg var bedre end dem. Jeg vidste mere om matematik og sprog, så jeg kom hurtigt til at kede mig. De fleste kammerater var søde, men enkelte råbte fucking grønlandser efter mig, fortæller hun.

Kaaka gik ikke til lærerne, og "sladrede ikke". Det var hun nemlig bange for. Måske ville det så gå hende endnu værre. Efter to måneder gav hun op.

Frygtelige drømme

En ven gik på Kerteminde Efterskole, og sagde god for den.

- Min mor hjalp mig med at få en plads der, og det var også meget bedre. Men jeg havde det allerede meget dårligt. Havde tabt mig fem kg på syv dage. Jeg spiste ikke, og havde frygtelige mareridt om natten. Forstår egentlig ikke selv helt hvorfor, for kammeraterne var OK, og der var ingen problemer med sproget.

- Men om natten havde jeg mareridt, og drømte, at der ville ske min mor noget ubehageligt, så jeg fik heller ikke sovet ordentligt. Til sidst var jeg hel nedkørt. Men jeg ville ikke bede om at komme hjem. Det syntes jeg ikke, at jeg kunne være bekendt.

Men Kaakas mor blev efterhånden bekymret.

- Vil du gerne hjem, spurgte hun Kaaka, som åndede lettet op, og tog imod med kyshånd.

Resten af året tilbragte hun i Uummannaq i sin bedstefars vognmandsforretning, hvor hun hjalp til, og da det blev sommer flyttede hun tilbage til forældrene i Sisimiut. Kaaka går på HTX første årsgang, og er meget glad.

Stadig dårlig samvittighed

- Men jeg har stadig dårlig samvittighed over, at jeg stoppede. Både over for mine forældre og nogle lærere på Kerteminde Efterskole.

Kaakas forældre har sagt til hende, at hun skal droppe sin skyldfølelse.

Den afløses også mere og mere af den glæde hun føler over studieforløbet på HTX. Hun vil være læge. Hun er sikker på, at det kommer til at gå godt, når hun om godt to år bliver optaget på universitetet i Århus. Men inden da, håber hun på et AFS ophold i Spanien. Spansk er et smukt sprog, synes hun.

Kaaka vil gerne have, at dette budskab kommer ud til andre unge: - Lyt efter, hvad jeres forældre og lærere råder jer til!

Niaqornaarsummiik Aasiannut

Allattoq: Arne Mølgaard - Assiliisoq: Levi Petersen

“

**Ane Petersen 16-inik ukioqartoq
Niaqornaarsummiq, Aasianni
Gammeqarfimmi 11. klassemi
atuartuuvoq. Ilaquttani qimallugit
maanna skolehjemmimi
najuqagarpoq
nammineertariaqarlunilu**

– Nunaqarfeeqamiik illoqarfimmut angisuumut nuulluni oqimaappoq. Angerlarserlunga unuppasuit qiasarnikuuvunga – kisianni tamanna qaangiuttuaannarpoq. Illoqarfimmi-li angisuumiinneq sungiukkaanni nuannersorujussuuvoq, taama oqarpoq Ane Petersen, Aasianni meeqqat atuarkianni Gammeqarfimmi atuartoq.

Nunaqarfik Niaqornaarsuk 294-inik inulik aammalu Aasiaat 3053-inik inulik assigiingitsorujussuupput. Anep Niaqornaarsummi atuarkua, Atuarfik Kristian Lundblad, 70-inik atuartoqarpoq, Aasiannilu Gammeqarfik 481-inik atuatoqarluni.

Ane 2006-imi Aasiannukarpoq 10. klassemi atuassalluni, maannakkullu Gammeqarfimmi 11. klassemi atuatuulluni. Ane atuartut nunaqarfimmeertut najortagaanni Skolehjemmimi atuartut allat peqatigalugit najuqagarpoq. Taanna isumaqarpoq ilaqqat nunaqarfillu qimallugit aallarnek nammineertariaqalernerlu oqamaatsuusoq.

Allanngonnerujussuaq

Ane oqarpoq nammineertariaqalernerlu piareersimaffigisariaqartoq. Aallannginnermi

angajoqqaat ilinniartitsisullu oqaloqatigillu arneqartariaqarput.

– Anaanaga ataatagalu siullerpaamik qimatussanngorakkit pissangasorujussuuvoq. Tassami Niaqornaarsuk Aasiaallu assigiingitsorujussuupput. Illoqarfimmut angisuumut nuulluni allaanerujussuuvoq. Inuit inusiarniinnerupput aammalu atuarkik anginerujussuuvoq. Massakut nammineertariaqalerpunga aammalu sapaatip akunneranut kassarfimmiussannik 75 kruuninik pisarpunga, taamaattumillu sipaartorujussuusarpunga. Kantinami nerisaraluarpuq, kisianni anaanama igaavi suli maqaasisarpakka. Ane oqarpoq angerlarsileraanni oqaloqateqartarnissaq pingaaruteqartorujussuuvoq. Angerlarsileraangami akuttunngitsunik angajoqqaani sianerfigisarpai imaluunniit kamalaatini skolehjemmimilu sulisut oqaloqatigisarlugit.

– Pingaartorujussuuvoq nunarsuarmi kisiimiittut misigisimaleraanni oqaloqatissaqartarnissaq. Uanga angerlarsileraangama atuakkerinissara soqutigivallaarunnaartarpara, kisianni angajoqqaama assut tapersersortarpaannga. Tuppallersartarpaannga nu-

kittuniaqqullunga atuarneralu nakkutigillu-
aqqullugu.

Aamma isumaqarpunga Gammeqarfimmi
ilikkagaqarnerullunga. Ilinniagassaqaarne-
rusarpugut qallunaatullu pitsaanerusumik
ilinniarluta, taamaattumik isumaqarpunga
atuarfimmi ingerlalluarlunga.

Kammalaatit sunngiffillu

Ane 2006-imi aggustimi Aasiannukarpoq aat-
saallu aasaru angerlaqqissalluni. Kisianni
ukiakkut atuannigfeqaleraangami juullileraa-
ngallu Niaqornaarsummukartarpoq. Piffis-
saq sivisooq ataatani anaananilu takuneq
ajorpai, taamaattumillu sunngiffimmini kam-
malaatini sivisuumik najortarpai.

– Aliasuinnartoqarsinnaanngilaq. Pitsaasu-
mik ingerlassagaanni aamma nuannisartar-
nissaq pisariaqarpoq . Kammalaatikkalu un-
nuklut klubbimiittaqaagut imaluunniit pisut-
tuartarluta. Angerlarnissara qilanaareqaara,
kisianni aamma manna nuannareqaara illo-
qarfik angisooq sungiuteriarakku.

Angerlarsileraanni imaaliortoqarsinnaavoq

“ Angajoqqaat sianerfgalugit oqaloqati-
gineqarsinnaapput

“ Kammalaatit ikinnqutilluunniit skole-
hjemmilu sulisut oqaloqatigineqar-
sinnaapput

“ Kammalaatit ilaglugit illoqarfmi sam-
misassarsiortarnissaq soorlu

“ Timersorneq, inuusuttoqatit ilaglugit
illoqarfmi pisuttuarneq

“ Soqutigisanillu nassaassarsiortluni
sammissassarsiornissaq

Skolehjemmip nerisarfiani • Kantine på skolehjemmet

Fra Niaqornaarsuk til Aasiaat

Tekst: Arne Mølgaard • Foto: Levi Petersen

“

16-årige Ane Petersen kommer fra bygden Niaqornaarsuk i Aasiaat og går i 11. klasse i Gammeqarfik. Hun er langt væk fra sin familie, bor i skolehjemmet og må klare sig selv

– Det er hårdt at flytte fra en lille bygd til en stor by. Jeg har grædt mange nætter, på grund af hjemve – men det går altid over. Man skal bare vænne sig til bylivet, for så bliver det rigtig sjovt, siger Ane Petersen, der går på folkeskolen Gammeqarfik i Aasiaat.

Der er stor forskel mellem bygden Niaqornaarsuk med 294 indbyggere og Aasiaat med 3053 indbyggere. Der er 70 elever på hendes gamle skole, Atuarfik Kristian Lundblad, i Niaqornaarsuk og der er 481 elever på Gammeqarfik i Aasiaat.

Ane Petersen tog til Aasiaat i 2006 for at gå i 10. klasse og nu går hun i 11. klasse i Gammeqarfik. Hun bor nu på skolehjemmet sam-

men med andre unge fra bygderne, der også er taget til Aasiaat for at gå i skole. Hun synes, at det er hårdt at rejse væk fra sin familie og sin bygd og må klare sig selv.

Stor omvæltning

Ane siger, at man skal være forberedt på, at man må klare sig selv. Man skal tale grundigt med sin familie og lærere på skolen, før man rejser.

– Jeg var meget spændt, da jeg for første gang skulle rejse væk fra min far og mor. Der er jo meget stor forskel mellem Niaqornaarsuk og Aasiaat. Det var en stor omvæltning, at flytte til en stor by. Folk er mere uhøflige og skolen er meget større. Nu må jeg klare mig selv og jeg får kun 75 kroner

om ugen i lommepege – så jeg er nødt til, at spare rigtig meget. Vi spiser godt nok i kantinen, men jeg savner stadigvæk min mors mad.

Hun siger, at det er vigtigt at have nogen til, at tale med når man har hjemve. Når hun får hjemve ringer hun tit til sine forældre eller taler med vennerne og de ansatte på skolehjemmet.

– Det er meget vigtigt, at man har nogen til, at tale med når man føler sig "alene i verden". Når jeg har hjemve har jeg ikke så meget lyst til, at lave lektier. Men jeg får stor opbakning fra mine forældre. De trøster mig altid og siger, at jeg er nødt til at være stærk og passe min skolegang.

– Jeg mener også, at jeg lærer mere på skolen i Gammegarfik. Vi får flere lektier og lære bedre dansk og jeg synes selv, at jeg klare mig godt på skolen.

Venner og fritid

Ane tog til Aasiaat i august i 2006 og kommer først hjem igen til sommer. Men hun plejer også at rejse til Niaqornaarsuk på efterårsferie og juleferie. Det er lang tid uden far og mor. Hun er derfor meget sammen med sine venner i fritiden.

– Man skal ikke være ked af det hele tiden. Hvis man skal klare sig godt, så skal man også have det sjovt. Jeg og mine venner er meget i ungdomsklubben om aftenen eller går ture. Jeg glæder mig til, at tage hjem igen, men jeg har det til gengæld også sjovt, nu hvor jeg har vænnet mig til storbylivet.

Hvis du har hjemve kan du...

- “ Ringe til dine forældre
- “ Snakke med dine venner eller skolehjemsinpektøren
- “ Lave noget sammen med dine venner i byen f.eks.
- “ Sport, gåture med venner
- “ Og finde nye interesser

Skolehjemmep nerisarfiani nerrittut • Spisning i kantinen

Allattoq: Alice Sørensen · Assit nammineq pigisat.....

- Eqqillit inooriaasiat soqutigisuaannarsimavara.

- Jeg har altid været interesseret i indianernes liv og kultur.

Ane Marie Ottosen EF aqutigalugu ukioq ataaseq Salt Lake Citymi

USA-miinnermini puigunaatsumik nuannersumillu misigisaqarpoq

- USA-miinninit ilikkagara pingaernerpaaq tassaavoq angorusutaq anguniaraanni nammineq iliuseqartariaqarmat, ilikkagara taanna ulloq manna tikillugu iluaqutigisaqaara, taama oqarpoq Ane Marie Ottosen 25-nik ukiulik, august 1999-miit juni 2000-mut angajoqqaarsiamini Carrie aamma Joel Eberhardikkunni, taakkulu meeraanni arfinilinni Salt Lake Citymi Utahmiit-tumi najugaqartoq.

Ane Marie qinigassinneqarpoq Tysklandimi, Spaniami, Englandimi USA-miluunniit ukioq ataaseq najugaqarsinnaasoq.

- Qangali Canadaliarnissara kissaatigisarsimavara, eqqillit inooriaasiat oqaluttuarisaanerallu soqutigisarigakkit. Canada qaninneruniassagakku USA-liarnissara qinerpara, kisianni ulloq manna tikillugu suli Canadamut apuuttingilanga, ullut ilaanniaasiit tikillarumaarpara, qungujulluni oqaluttuarpoq.

- Illoqarfissuarmiinginnissara qinerpara, nunami allarlunnarmi najugaqarneq immiini allannguinerujussuusammaat. Taamaamat illoqarfimmi minnerusumi - taama taasinnaagaanni – najugaqarnissara qinerpara, EF-imit aperineqarama illoqarfissuarmiikkusunnarsunga imaluunniit avinngarusimanerusumiikkusunnarsunga, Ane Marie »Sofa Aappalaartumi« aalla-kaatitassioqataarsartutut ilisarismaneqarluartoq oqaluttuarpoq.

- Allaaqaaq tassangaannaq arfinilinnik qatanngutisigalarama, nunatsinimi kisermaajuvunga. Qatanngutisiamaffaat uanniit nukarliupput affaalu angajulliullutik.

Takorluukkat piviusorlu

Ane Mariep nuna ukioq ataaseq najugassami tikinginnerani takorloortarsimavaa. High schoolimi, nunatsinni GU-mut assersuunneqarsinnaasumi atuartussaavoq.

Anne Marie Ottosen: Ilikkagara pingaernerpaaq, angarusutaq anguniaraanni nammineq iliuuseqartariaqarmat.

Ane Marie Ottosen: Det vigtigste jeg har lært under mit ophold i USA er, at jeg selv må gøre noget for at opnå det, jeg gerne vil.

- Illoqarfimmi mikinerusumiit-tussaariarama takorloorsimagaluarpara atuarfissara mikinerussasoq, kisianni atuartut 1.800-uupput. Fagit sorliit ilinniarusunerlugit nammineq qinersisinnaitaagama, aerobic, spanskisorneq, erinarsorneq, drama, tuluttoorneq, oqaluttuarisaaneq iganerlu qinerpakka. Taassuma saniatigut atuarfiup allaffiani ikiuuttarnissara qinerpara. Ullut atuarfigut »A and B-days«-inut agguataarneqartarput, ullut taaku assigiinngitsut marluk faginuut aalajangersimasunut avinneqartarlutik. Atuartitseriaasiat assut ilikkagaqarnarpoq.

Aamma isumaqarsimagaluarpunga inuit angisoorujussuullutillu snobbiussasut, (akimasoorpalaartut) kisianni taamaanngilluinnarpoq, inussiarneqaatassigiinngitsorpasuullutillu, soorlu nunani allani inuit aamma taamaattut.

Upperisaq eqqarsartariaaserlu

- Misigisakka allaanerulaarunarpugut Utahmi innuttaasut allatut upperisaqaramik – mormoniugamik. Assersuutigalugu coffeinitalinnik imigaqaaqusaanngillat, akunnerillu pingasut naalagiartarput. Naalagiartunut ilaajuannarpunga, uagut arnat inuusuttut immikkoortarpugut nuannisar-taqalutalu. Imminorneq uagutsitulli inuunerannut ilaangilaq, uagut maani tamangajatta imminorsimasunik ilisarimasaraqarput, Salt Lake City-mi taamaanngillat. Ilaasa ilisarimasaasa ilisarimasaaq qangarsuaq imminorsimasunik tusarsimapput. Ajornartorsiutitik allatut – pitsa-nerusumik aaqqittarpaat. Ataatsimut isigalugu eqqarsartariaasiat allaaqaaq. Inuit nalunngilaat nammineq iliuuseqanngikkunik anguniagartik angusinnaanagu. Eqqarsartariaaseq taanna assut pigiliuppara.

Suli attaveqarfigai

USA-miinnermini misigisat nuannerpaat ajornerpaallu suunersut pil-

lugit Ane Marie aperineqarami qulanngilluinnarpoq.

- Ajornerpaavoq angerlarsernera. Kisianni misigisat nuannersut amerlangaarmata pingasut taarusuppakka. Siulleq tassaavoq San Franciscumut angalaarnerput. Nuannersut allat ilagaat qatanngutisiara angajulleq Eric ilagalugu biileqattaaraangatta – nuannisartaqaagut. Nuannersut pingajoraat ilaqtarsiakka. Ane Mariap ilaqtarsiani suli attaveqarfigisarpai.

- Arnarsiakora Carrie akuttunngitsunik e-maileqatigisarpara, ingammik e-mailitaarnerata kingorna. Qatanngutisiama arnartai amerlanerit kate-reerput angajullersaallu Eric Afghani-stanimi sakkutuujulluni.

Ullumikkut periarfissat tamaasa atorniartarpakka inuusuttunut angalasimaninnit oqaluttuarnissannut – angalanissaminnut pileritsanniasammata – nunarsuarmi misigisasarsiorlutik. Misigisaq nuannersuavoq puigunaatsoq assullu misilittagaqarnarluni, Ane Marie Ottosen naggasiivoq.

»The rock« Alcatraz, amerikamiut parnaarussiviat tusaamasaq. Assimi, Ane Marie, Lucy Lopez spaniamioq politeerlu amerikamioq.

»The rock« Alcatraz, det berømte amerikanske fængsel. På billedet, Ane Marie med Lucy Lopez fra Spanien og en amerikansk betjent.

EN OPLEVELSE FOR LIVET

Af Alice Sørensen · Private fotos.....

Ane Marie Ottosen fik en oplevelse for livet, da hun gennem EF tog på et års ophold i Salt Lake City, USA

- Det vigtigste jeg har lært under mit ophold i USA er, at jeg selv må gøre noget for at opnå det, jeg gerne vil, og det hjælper mig meget den dag i dag, siger 25-årige Ane Marie Ottosen, der fra august 1999 til juni 2000 boede hos sin værtsfamilie, Carrie og Joel Eberhard og deres seks børn i Salt Lake City i staten Utah. Ane Marie kunne vælge mellem at

komme til Tyskland, Spanien, England og USA.

- Jeg har altid ønsket at komme til Canada, blandt andet fordi jeg altid har været interesseret i indianerne og deres historie og kultur. Jeg valgte at komme til USA, så jeg kunne komme så tæt på Canada som muligt. Jeg har endnu ikke været i Canada, men det skal jeg nok komme en dag, siger hun med et smil på læben.

- Jeg valgte med vilje ikke at bo i en storby, da EF spurgte, om jeg ville bo i en større by eller i provinsen. Det ville i forvejen være nok at komme til en helt andet sted, end det jeg var vant til, så jeg valgte at bo i en mindre by, hvis man kan kalde dét det, fortæller Ane Marie, som vi blandt andet kender fra »Sofa Aappalaartok«.

- Det var selvfølgelig helt anderledes, når man som enebarn herhjemme lige pludselig får seks stedsøskende. Halvdelen af mine stedsøskende var yngre, og halvdelen var ældre end jeg.

Forventninger og virkeligheden

Ane Marie havde en masse forventninger til det land, hun skulle bo i et år. Hun skulle gå på high school, der svarer til GU herhjemme.

- Eftersom jeg valgte at bo i provinsen, troede jeg, at skolen ikke ville være så stor, men der var altså 1.800 elever på skolen, mindes hun. Jeg

måtte selv vælge, hvilke fag jeg ville tage, så jeg valgte at gå til aerobic, spansk, kor, drama, engelsk, historie og husgerning. Desuden valgte jeg også at være kontormedhjælper på skolens kontor. Jeg havde »A and B-days« med fast opdelt fag de to dage. Det er et meget godt skolesystem, de har derovre.

- Jeg troede også, at folk ville være fine og snobbede, sådan som jeg havde set det på film, men sådan var det slet ikke. Folk var utrolig venlige og meget forskellige, ligesom alle andre steder i verden.

Religion og tankegang

- Jeg tror også, at jeg fik en lidt anderledes oplevelse, fordi de fleste i staten Utah er mormoner – de har en anden religion. De må blandt andet ikke drikke koffeinhol-

dige drikke, og de går i kirke i tre timer. Jeg var altid med, og vi unge piger samledes og havde det hyggeligt. De har ikke oplevet selvmord tæt på, som vi gør herhjemme. Her kender vi næsten alle nogen, der har begået selvmord. Sådan er det slet ikke i Salt Lake City, hvor selvmord kun forekommer meget sjældent. De løser deres problemer på en anden måde og bedre måde.

Generelt er tankegangen meget anderledes. Folk er mere bevidste om, at de selv må gøre noget for at opnå de ting de gerne vil. Den tankegang har jeg virkelig taget til mig.

Har stadig kontakt

Til spørgsmålet om den værste og bedste oplevelse under opholdet i USA, er Ane Marie slet ikke i tvivl.

- Det værste der skete under mit ophold var, da jeg havde hjemme. Jeg har så mange gode oplevelser, så jeg

vil vælge de tre bedste oplevelser. Det første er vores tur til San Francisco.

Jeg har også en masse gode minder fra min og min stedbror Erics køreture – det var sjovt, og vi hyggede os. Den tredje bedste oplevelse er min værtsfamilie.

Ane Marie har stadig kontakt til sin værtsfamilie.

- Jeg mailer jævnligt med min stedmor Carrie, specielt efter hun har fået e-mail. De fleste af mine stedsøstre er gift i dag, og min ældste stedbror Eric er soldat i Afghanistan.

- I dag bruger jeg enhver lejlighed til at fortælle andre unge om mine oplevelser for at inspirere dem til at tage ud at rejse - ud og opleve verden. Det er en oplevelse for livet, og ens horisont udvides utrolig meget, slutter Ane Marie Ottosen.

Ane Marie EF-ertullu allat San Franciscomut takornariarput – misigisat nuannernerpaat ilaat.

Ane Marie og de andre EF-elever var i San Francisco – en af de bedste oplevelser.

• Aatsaat piareeruit aallarit.

Lillian Wille Skifte 19-ink ukioqartoq, 2006-imi AFS-erluni Portugalimi ukiivoq. Nunamut allamut aallassagaanni piareersarluarsimanissaq pingaarnerpaajusoq, Lillian isumaqarpoq

Allattoq assiliisorlu/Tekst og foto: Arne Mølgaard

- Piareersarluarsimangikkaanni maanaanaq angerlarnissaq qaninnerujussuuvoq, tamanalu pinngitsoortinniartariaqarpoq, nunamumi allamut aallassagaanni nammineersinnaanissaq pingaaruteqarpoq - aatsaallu piareersimasutut misigisimaleraanni aallartariaqarpoq, Lillian Wille Skifte, Qeqertarsuarmi najugaqarpoq oqarpoq.

Lillian Qeqertarsuup Atuarfiani 2005-imi 11. ami atuarpog, kisiannili namminiilernissaminut piareersimasutut misigisimanginnami atuarpog aallarteqqimmat 11.u-mi atualerpoq. Juli 2006-imi AFS-erluni aallarpoq qaammatillu qullit Portugalimiilluni, siullermik illoqarfimmi Torres Vedrasimi qaammat ataaseq kingornatigullu angerlarnissami tungaanut Odivelasimiilluni.

Aallarnissamut piareersimaneq

- Siullermik 2005-imi Danmarkimi efterskolerinissannut akuerisaagaluarpunga AFS-erniarlungalu qinnuteqaraluarlunga. Efterskolernissannut akuerisaagaluarpunga, kisianni taamanikut angajoqqaama qimannissaannut piareersimasimasutut misigisimanginnama 11. klasse uteqqippara, aallarnissannut ukioq ataaseq piareersaqaarniarlunga. Lillian peqqissimangilaq ukioq ataaseq aallarnissani kinguartissima-

gamiuk. Tassami qularutiginnigilaa aallarsimasuuguni maanaanaq angerlarsimassagaluarluni – taamaallunilu anguniakkani angungitsoorlugu.

Angerlarserneq aporfiginagu

- Ilinniariarluni aallarniarluni aalajangersimagaanni imminut piumaffigineq pingaartorujussuuvoq. Nunamut allamut tikissimangisaanakkamut pigaanni angerlarsernartarpoq, kisianni angerlarserneq aporfigineqartassanngilaq, angerlarsernermi qaangiuttuaannarpoq. Piareersimaffigisassat aamma allat arlaqarput, soorlu angajoqqaat qaagukkut telefuunikkut oqaluunneqartassanersut pillugu isumaqatiigiissuteqarneq, angajoqaarsianut attaveqarlarnissaq, nunami tikitami pissutsinut naleqqusarneq minnerunngitsumillu nunami tikitami atuarfissap pitsaasuunissaqa qulakkeerneqartariaqarpoq.

- Odivelasimut tikikkama piffissaq sivosooq atuannigilanga sivosuumik atuarfissannik ujaasiunneqaqqaarama, taamaattumillu portugalmiutut iluamik ilikkangilanga. Taamaammatt nunamut allamut aallanninermi pingaarnerpaavoq suna tamarmi iluamik piareersarluarsimanissaq, ilinniartitsisut angajoqqaallu peqatigalugit.

• Rejs først når du er klar.

19-årige Lillian Skifte, var i Portugal i ét år gennem AFS i 2006. Hun mener, at det at føle sig helt klar er det vigtigste er at rejse, når man skal på uddannelse

- Der er stor risiko for, at man rejser hjem i utide, hvis man ikke er klar til at forlade familien. Man skal jo helst undgå at rejse hjem før tid. Det er meget vigtigt, at man er selvstændig når man skal rejse alene til udlandet. Man skal derfor føle at man er helt klar til at rejse, mener Lillian. Lillian gik i 11.a i Qeqertarsuup Atuarfia i 2005, men hun var ikke klar til at forlade sine forældre. Hun startede derfor i 11.u da skolen startede igen samme år. Hun tog derefter AFS i juli 2006 og var i Portugal i ti måneder – først i byen Torres Vedras i en måned og senere i Odivelas, indtil hun tog tilbage til Grønland.

Forberedelse til rejsen

- Jeg blev ellers optaget på efterskole i Dan-

mark og havde samtidig søgt til AFS i 2005. Men jeg følte ikke, at jeg var klar til at forlade mine forældre. Jeg tog derfor 11. klasse om igen for at bruge et år til at forberede mig til rejsen. Lillian har dog ikke fortrudt, at hun har udsendt sin rejse i et helt år. Hun er nemlig overbevist om, at hun ville have rejst hjem før tid og dermed ikke opnå sine målsætninger.

Hjemve skal ikke være en forhindring

- Det er meget vigtigt, at man stiller krav til sig selv hvis man har taget en beslutning om, at tage til udlandet for at gå i skole. Man får hjemve når man ankommer til et fremmed land, men hjemve skal ikke være en forhindring. Hjemve går jo altid over.

Der er også flere ting man skal forberede før man rejser. Man skal blandt andet aftale tidspunkter, hvornår man skal tale med sine forældre i telefonen og have et godt forhold til sine plejeforældre. Man skal også kunne tilpasse sig til de nye forhold i det land man kommer til og man skal have mindst sørget for, at man har valgt en god skole.

- Jeg var ikke skole i lang tid efter jeg var ankommet til Odivelas, da arrangørerne brugte lang tid til at finde en skole til mig. Jeg har derfor næsten ikke lært det portugisiske sprog. Det er derfor vigtigst, at alting er godt arrangeret før man rejser og det skal ske i samarbejde med forældre og lærere.

MEEQOAT INUUSUTTULLU OQARASUAATAAT

Ammasarpoq 19.00 – 21.00
Ullut tamaasa ukioq naallugu
Åbningstid kl. 19.00 – 21.00
Hverdag året rundt

KISIMIINNGILATIT Nuuk

32 41 44 * 32 41 48
Ulloq unnuarlu * Hele døgnnet

KISIMIINNGILATIT Sisimiut

86 57 55
Suliffiup avataatigut
Efter arbejdstid

INUUSUTTUT AKISUNNERAT

Apeqqutit akissutaallu
Nittartagaq / Hjemmeside
www.inuusuttutakisunnerat.gl

TUSAANNGA Ilulissat

94 44 50 * 56 74 14
Ulluinnarni ammasarpoq nal. 16-8
Weekendini tall. nal. 16 – ataa. nal. 8
Åbent hverdag kl. 16-8
Weekender åbent fre. kl. 16 til man. kl. 8